

הוה עביד מדעם אלא ברשו דמלפא. הדא הוא דכתיב (משלי ח ל) וַאֲהִיָּה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְגוֹ'. מלפא ודאי איהו חכמה עלאה לעלא, ועמודא דאמצעיטא איהו מלפא לתתא. אלהים אומנא לעלא ודא אמא עלאה, אלהים אומנא לתתא ודא שכינתא דלתתא. ואתתא לית לה למעבד מדעם בלא רשו דבעלה.

וכר בננין דהוו בארז אצילות, הוה אבא אמר באמירה לגבי אמא יהי כן, וכך הוה. הדא הוא דכתיב (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. ויאמר, הוה אמר לאלהים דבנינא איהו אומר, ואומנא עביד מיד. והכי בכל בננין דאנון בארז אצילות, הוה אמר יהי רקיע יהי מארת וכלא אתעביד מיד.

בר מטא לעלמא דפרודא דאיהו עולם הנפרדים, אמר אומנא למארי בנינא, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. אמר מארי בנינא ודאי טב הוא למעבד ליה אבל עתיד הוא למחטי קמך, בגין דאיהו כסיל. הדא הוא דכתיב (משלי י א) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן פְּסִיל תּוֹגַת אָמוֹ, איהי אמרת בתר דחובה באמא תליא ולא באבא, אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי. הדא הוא דכתיב (בראשית א כ) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא בְּעַא לְאִשְׁתַּתְּפָא בִּיה אבא.

בזמנא דחב מה פתיב (ישעיה ג א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אֲמַכֶּם. אמר מלפא לאמא ולא אמרית לך דעתיד איהו למחטי. בהווא זמנא תריף ליה ותריף לה עמה. ובגין דא פתיב בן חכם ישמח אב, דא אדם דאיהו בארז אצילות. ובן פסיל תוגת אמו, דא אדם דבריאה.

קמו פלהו חבריא ואמרו רבי רבי וכי אית

ברשות המלך. זהו שפתוב (משלי ח) וַאֲהִיָּה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְגוֹ'. המלך ודאי הוא החכמה העליונה למעלה, והעמוד האמצעי הוא המלך למטה. אלהים האמן למעלה, וזו האם העליונה. אלהים האמן למטה, וזו השכינה שלמטה. ואין לאשה לעשות דבר בלי הרשות של בעלה.

וכר הבננים שהיו בדרך אצילות, היה האב אומר באמירה לאם יהי כן - וכך היה. זהו שפתוב (בראשית א) יהי אור ויהי אור. ויאמר, היה אומר לאלהים יהי אור, בעל הבנין הוא שאומר, והאמן עושה מיד. וכך בכל הבננים שהם בדרך אצילות היה אומר יהי רקיע, יהי מארת, והכל מיד נעשה.

בשהגיע לעולם הפרוד, שהוא עולם הנפרדים, אמר האמן לבעל הבנין, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. אמר בעל הבנין, ודאי טוב הוא לעשותו, אבל עתיד הוא לחטא לפניך, משום שהוא כסיל. זהו שפתוב (משלי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן פְּסִיל תּוֹגַת אָמוֹ. היא אומרת, אחר שחטאו תלוי באם ולא באב, אני רוצה לברא אותו בדיוקני. זהו שפתוב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ הָאָב.

בזמן שחטא מה פתוב? ובפשעייכם שלחה אמכם. אמר המלך לאם, ולא אמרתי לך שעתיד הוא לחטא? באותו זמן גרש אותו, וגרש אותה עמו. ומשום זה פתוב בן חכם ישמח אב, זה אדם שהוא בדרך אצילות. ובן פסיל תוגת אמו, זה אדם של בריאה.

קמו כל החברים ואמרו, רבי רבי, וכי יש פרוד בין האב לאם,

פְּרוּדָא בִּין אַבָּא וְאַמָּא, דְּמִסְטָרָא דְאַבָּא אִיהוּ
בְּאַרְחָא אֲצִילוֹת וּמִסְטָרָא דְאַמָּא בְּבְרִיאָה. אָמַר
לְהוּ חֲבַרְיָא חֲבַרְיָא לְאוּ הַכִּי, דְּהָא אָדָם
דְּאֲצִילוֹת דְּכָר וְנוֹקְבָא הוּוּ מִסְטָרָא דְאַבָּא
וְאַמָּא, וְדָא אִיהוּ (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסְטָרָא דְאַבָּא. וַיְהִי
אוֹר מִסְטָרָא דְאַמָּא. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ
פְּרָצוּפִין. וְלֵהֲאִי לִית בֵּיה צֶלֶם וּדְמוּת. אֵלָא
אַמָּא הוּוּ לִיה פְּנוּ"י דְסָלִיק לְחֻשְׁבֹן אֱלֹהִים.
וְהוּוּ פְּנוּי אִיהוּ אוֹר וְחֻשְׁפִּין. וּבְגִין הוּוּ חֻשְׁפִּין
דְּהוּוּ בְּהוּוּ פְּנוּי, אָמַר אַבָּא דְעֵתִיד לְמַחְטִי
לְאָדָם דְּבְרִיאָה דְאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֲלִיוֹן. וְהָאִי
אִיהוּ אוֹר דְּבְרָא קוּדְשָׁא פְּרִיף הוּוּ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן
דְּגִנְזוּ לְצַדִּיקִים.

וְהוּוּ חֻשְׁפִּין דְּאֵתְבְּרִי בְּיוֹמָא קְדָמָא לְרִשְׁיַעֲיָא
הָדָא הוּוּ דְכְתִיב (שמואל א, ב ט) וּרְשָׁעִים
בְּחֻשְׁפִּין יִדְמוּ. וּבְגִין הוּוּ חֻשְׁפִּין דְּהוּוּ עֵתִיד
לְמַחְטִי לְהוּוּ אוֹר, לָא בְּעֵי אַבָּא לְאַשְׁתַּתְּפָא
בֵּיה. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הוּוּ
אוֹר. כְּדָמוּתְנוּ הוּוּ חֻשְׁפִּין דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא
דְאוֹר, כְּגִנְזָא דְגוּפָא דְאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמָתָא.
הָדָא הוּוּ דְכְתִיב (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישְׁנִי.
חֲדוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָא וְאַמְרוּ זַכָּאָה חוּלְקָנָא
דְּזַכִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין דְּלָא אֲשַׁתְּמַעוּ עַד
הַשְׁתָּא.

פְּתַח עוֹד רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַמַר (דברים לב טז) רָאוּ עַתָּה
כִּי אָנִי אָנִי הוּוּ וְאִין אֱלֹהִים עַמְדִי. אָמַר
חֲבַרְיָא שְׁמַעוּ מְלִין עַתִּיקִין דְּאַנָּא בְּעֵינָא
לְגַלְאָה בְּתַר דְּאֵתִיבֵיב לִי רִשׁוּ לְגַלְאָה. מֵאִי
נִיהוּ דְאַמַר רָאוּ עַתָּה כִּי אָנִי אָנִי הוּוּ וְאִין
אֱלֹהִים עַמְדִי. אֵלָא דָּא הוּוּ עֵלְת עַל כָּל עֲלָאִין.
וְהוּוּ אֵתְקָרִי עֵלְת הַעֲלוֹת, עֵלְת מֵאֲלִין עֲלוֹת
דְּלָא יַעֲבִיד חֲד מֵאֲלִין עֲלוֹת שׁוּם עוּבְדָא עַד

שְׁמַצְדוּ שֶׁל הָאֵב הוּוּ בְּדַרְךָ
אֲצִילוֹת וּמִצְד הָאֵם בְּבְרִיאָה?
אָמַר, חֲבַרְיָם חֲבַרְיָם, לָא כְּךָ,
שְׁהֵנָּה אָדָם שֶׁל אֲצִילוֹת, זָכַר
וּנְקֵבָה הִיָּה מִצְדָם שֶׁל הָאֵב
וְהָאֵם. וְזֵהוּ (בראשית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר
מִצְד הָאֵב, וַיְהִי אוֹר מִצְד הָאֵם.
וְזֵהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִים, וְלֵזָה אִין
בּוּ צֶלֶם וּדְמוּת. אֵלָא שְׁלָאָם הִיָּה
כְּפִנוּ"י שְׁעוּלָה לְחֻשְׁבֹן אֱלֹהִים,
וְהַפְּנוּי הוּוּ הוּוּ אוֹר וְחֻשְׁפִּין.
וּמִשׁוּם הַחֻשְׁפִּין הוּוּ שְׁהִיָּה כְּפִנוּי
הוּוּ אָמַר הָאֵב שְׁעֵתִיד הוּוּ
לְחֻטָּא לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, שְׁהוּוּ
אוֹר לְבוּשׁ עֲלִיוֹן, וְזֵהוּ הוּוּ אוֹר
שְׁפָרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּוּ בְּיוֹם
הָרֵאשׁוֹן שְׁגִנְזוּ אוֹתוֹ לְצַדִּיקִים.
וְהַחֻשְׁפִּין הוּוּ שְׁנַכְרָא בְּיוֹם
הָרֵאשׁוֹן לְרִשְׁעִים, זֵהוּ שְׁכַתּוּב
(שמואל א-ב א ב) וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁפִּין יִדְמוּ.
וּמִשׁוּם אוֹתוֹ הַחֻשְׁפִּין שְׁהִיָּה עֵתִיד
לְהַחְטִיא לְאוֹתוֹ הוּוּ, לָא רְצָה
הָאֵב לְהַשְׁתַּתֵּף בּוּ. וּמִשׁוּם זֵה
אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, הוּוּ אוֹר
הוּוּ. כְּדָמוּתְנוּ, הַחֻשְׁפִּין הוּוּ, שְׁהוּוּ
הַלְבוּשׁ שֶׁל הוּוּ אוֹר כְּמוֹ
שְׁהַגּוּף הוּוּ לְבוּשׁ לְנִשְׁמָה. זֵהוּ
שְׁכַתּוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר
תִּלְבִּישְׁנִי. שְׁמַחוּ כָּל חֲבַרְיָם
וְאַמְרוּ, אֲשֶׁרִי חֻלְקָנִי שְׁזַכִּינוּ
לְשִׁמְעַ דְּבָרִים שְׁלָא נִשְׁמַעוּ עַד
עַתָּה.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַמַר, (דברים לב)
רָאוּ עַתָּה כִּי אָנִי אָנִי הוּוּ וְאִין
אֱלֹהִים עַמְדִי. אָמַר, שְׁמַעוּ חֲבַרְיָם
דְּבָרִים עַתִּיקִים שְׁאֲנִי רוּצָה
לְגַלוֹת, מֵאַחַר שְׁנַתְּנָה לִי הַרְשׁוּת
לְגַלוֹת. מִי הוּוּ שְׁאָמַר רָאוּ עַתָּה
כִּי אָנִי אָנִי הוּוּ וְאִין אֱלֹהִים
עַמְדִי? אֵלָא זֵהוּ עֵלְת עַל כָּל
הַעֲלִיוֹנִים. וְהוּוּ נִקְרָא עֵלְת
הַעֲלוֹת, עֵלְת מֵאֲלוֹ הַעֲלוֹת שְׁלָא
יַעֲשֶׂה אַחַת מִן הַעֲלוֹת הַלְלוּ שׁוּם

מעשה עד שנוטל רשות מהעליון
ההוא שעליו, כמו שבארנו
למעלה בנעשה אדם.

נעשה ודאי על שנים נאמר. שזה
אמר לאותו שלמעלה ממנו
נעשה, ולא עושה דבר אלא
ברשות באמירה מאותו
שלמעלה ממנו, ואותו שלמעלה
ממנו לא עושה דבר עד שנוטל
עצה מחברו. אבל אותו שנקרא
עלת על כל העלות, שאין למעלה
ממנו, ואין למטה ששונה לו. זהו
שפתיב (ישעיה מ) ואל מי תדמיוני
וגו'. אמר, ראו עתה כי אני אני
הוא ואין אלהים עמדי, שנוטל
ממנו עצה, כמו ההוא שאמר
ויאמר אלהים נעשה אדם
בצלמנו.

קמו כל החברים ואמרו, רבי, תן
לנו רשות לדבר במקום הזה.
אמרו, והרי אמרת למעלה שעלת
העלות אמר לפתך נעשה אדם,
ואיך אמרו בעלת העלות שלא
נוטל עצה ורשות אלא הוא לבדו
בלי שתוף וחשבון, שפתיב ואין
אלהים עמדי, אפלו אלהים של
אצילות?

אמר להם, תהיינה שומעות
אזניכם מה שפיקם מדבר. והרי
לא אמרתי לכם עכשו שיש
שנקרא עלת העלות, ואינו אותו
שנקרא עלת על כל העלות? !
שעלת על כל העלות אין לו שני
שנוטל עצה ממנו, שהוא יחיד
קדם הכל, ואין לו שתף.

וכשום זה אמר ראו עתה כי אני
אני הוא ואין אלהים עמדי,
שנוטל ממנו עצה. שהוא יחיד
קדם הכל, ואין לו שני ולא שתף
ואין חשבון. שיש אחד בשתוף
כמו זכר ונקבה שנאמר בהם כי
אחד קראתיו וכו'. אבל הוא אחד
בלי חשבון ובלי שתוף, ומשום
זה ואין אלהים עמדי. קמו כל החברים והשתטחו לפניו ואמרו, אשרי מי שרבונו מסכים עמו

דנטיל רשו מההוא עלאה דעלה, כמה
דאוקימנא לעלא בנעשה אדם.

נעשה ודאי, על תרין אתמר דאמר דא
לההוא דלעלא מנה, נעשה ולא עביד מדעם,
אלא ברשו באמירה מההוא דלעלא מנה.
וההוא דלעלא מנה לא עביד מדעם עד דנטיל
עצה מחברה. אבל ההוא דאתקרי עלת על
כל העלות, דלית לעלא מנה ולית לתתא דשוה
ליה. הדא הוא דכתיב (ישעיה מכה) ואל מי תדמיוני
וגו'. אמר ראו עתה פי אני אני הוא ואין
אלהים עמדי, דנטיל עצה מנה, פגונא דההוא
דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו.

קמו כלהו חבריא ואמרו רבי הב לן רשו
למלא בהאי אתר. אמרו והא לא אמרת
לעיל דעלת העלות אמר לפתך נעשה אדם,
ואיך אמרת בעלת (דף קלו ע"א) העלות דלא נטיל
עצה ורשו אלא איהו בלחודוהי בלא שתוף
וחשבון, דכתיב ואין אלהים עמדי. אפלו
אלהים דאצילות.

אמר לון יהון שמעין אודניכון מה דפומיכו
ממילל. והא לא אמרית לנו השתא דאית
דאתקרי עלת העלות, ולא איהו ההוא
דאתקרי עלת על כל העלות. דעלת על כל
העלות לית ליה תנינא דנטיל עצה מנה. דאיהו
יחיד קדם בלא, ולית ליה שתפא.

ובגין דא אמר ראו עתה פי אני אני הוא ואין
אלהים עמדי דנטיל עצה מנה. דאיהו
יחיד קדם בלא ולית ליה תנינא ולא שתפא.
ולא חשבנא. דאית אחד בשתוף פגון דכר
ונוקבא דאתמר בהון (ישעיה נא ב) כי אחד קראתיו
וכו'. אבל איהו חד בלא חשבון ובלא שתוף.
ובגין דא ואין אלהים עמדי. קמו כלהו חבריא
זה ואין אלהים עמדי. קמו כל החברים והשתטחו לפניו ואמרו, אשרי מי שרבונו מסכים עמו

לגלות סודות טמירים שלא היו מתגלים למלאכים קדושים. אמר להם, חברים, יש לנו להשלים הפסוק, שפמה סודות טמירים בפסוק הזה, אני אמית ואחיה וגו'. חברים, אני אמית בספירה, ואחיה בספירה. מצד הימין חיים, ומצד השמאל מיתה. ואם לא הספיקו שניהם בעמוד האמצעי, לא מתקנים הדין, שהוא במושב שלשה יחד. ולפעמים מספיקים השלשה לעשות דין, ותבא יד ימין שהיא פשוטה לקבל שבים, שהיא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וזו השכינה נקראת יד ימין מצד החסד, יד שמאל מצד הגבורה. יד יהו"ה מצד העמוד האמצעי. כשאדם חוזר בתשובה, היד הזו מצילתם מן הדין, אבל כשדן עלת על כל העלות, נאמר בו ואין מידי מציל.

ועוד, שלש פעמים יש בפסוק הזה אני אני אני, שיש בהם א א א י י י, שגמרמו ביו"ד ה"י וא"ו ה"י יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ויש בהם שלש ווי"ם - ואי"ן ואחיה"ה ואני", שגמרמו בשמות הללו. ועם כל זה שבארו החברים את הפסוק הזה אצל אלהים אחרים - ראו עתה כי אני אני הוא, זה הקדוש ברוך הוא ושכינתו שנאמר בהם אני והי'. ואין אלהים עמדי - זה סמאל ונחש. אני אמית בשכינה את מי שהוא רשע, ואני אחיה בה את מי שהוא צדיק. ואין מידי מציל - זו יד יהו"ה שהיא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. והיא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, והכל אמת.

אבל מה שנאמר למעלה על העליון שהוא עלת על כל העלות, הסוד הזה לא נמסר אלא לחכמים ונביאים.

ואשתטחו קמה ואמרו, זפאה בר נש דמארי אסתכם עמה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגלין למלאכין קדישין.

אמר לון חבריא אית לן לאשלמא קרא, דכמה רזין טמירין בהאי קרא. אני אמית ואחיה וגו'. חבריא אני אמית בספירה, ואחיה בספירה מסטרא דימינא חיי, ומסטרא דשמאלא מיתה. ואי לא אסתכמו תרויהו בעמודא דאמצעייתא לא אתקנים דינא דאנון במותב תלתא פחדא.

וילומנין אסתכמון תלתא למעבד דינא, וייתי יד ימינא דאיהי פשוטה לקבל שבים.

דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ודא שכנתא אתקרי יד ימין מסטרא דחסד, יד שמאל מסטרא דגבורה. יד יהו"ה מסטרא דעמודא דאמצעייתא. כד בר נש חזר בתשובתא האי יד שיזיב לון מן דינא. אבל כד דן עלת על כל העלות, אתמר ביה ואין מידי מציל.

ועוד תלת זמנין אית בהאי קרא אני אני אני דאית בהון א א א י י י, דאתרמיזו ביו"ד

ה"י וא"ו ה"י. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואית בהון תלת ווי"ן ואי"ן ואחיה"ה ואני" דאתרמיזו באלין שמחן. ועם כל דא דהאי קרא אוקמוה חבריא לגבי אלהים אחרים.

ראו עתה כי אני אני הוא דא קודשא בריך הוא ושכינתה דאתמר בהו אני והי'. ואין

אלהים עמדי, דא סמאל ונחש. אני אמית, בשכינתא למאן דאיהו חיב. ואני אחיה ביה למאן דאיהו זפאי. ואין מידי מציל דא יד

יהו"ה דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואיהו כוז"ו במוכס"ז כוז"ו וכלא קשוט.

אבל מה דאתמר לעלא על עלאה דאיהו עלת על כל העלות, האי רזא לא אתמסר אלא לחכמים ונביאים.